

Život i prključenja porno bande

Na majskom Saboru Srpske pravoslavne crkve od 29. maja do 3. juna sveštenstvo će raspravljati o pitanju Kosova i crkvenoj imovini; dnevni red još nije konačan, ali se može čuti da će se i afere Kačavenda i Pahomije, u nekom obliku naći na njemu. Za srpsku državu, koja se već godinama, u sadejstvu sa najbrojnijom bogomoljačkom formacijom javno podsmeva sekularizmu, Sabor će, dakle, biti prilika da dobije nove smernice, između ostalih i za pravosudni tretman slučajeva vladika - pedofila

PIŠE: BOJAN TONČIĆ

Pedofilske afere u kojima su glavni akteri episkop zvrničko-tuzlanski vladika Vasilije (Ljubomir Kačavenda), poznat i kao *đavolji vladika*, i episkop vranjski vladika Pahomije (Tomislav Gačić), potresaju Srpsku pravoslavnu crkvu (SPC) i javnosti se, uprkos ranije neprobojnom zidu ćutanja, otkrivaju jezivi detalji iz života ovih crkvenih velikodostojnika. Vladike su optužene za višegodišnje seksualno nasilje prema maloletnicima, a najviše pažnje izazvalo je otkrivanje detalja porno snimka na kome je zabeležen odnos vladike Vasilija sa četvoricom učenika Cetinjske bogoslovije. Mediji su preneli izjave ljudi koji su gledali delove filma o njegovom sadržaju, taj se popovski artefakt našao i na tržištu, a policija je nevesto demantovala dobro pripremljenu akciju sprečavanja kupoprodaje i zaplenu snimka. "Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije podneo sam zahev kojim tražim da mi potvrde ili demantuju pisanje pojedinih medija o navodnom hapšenju imenovanih za delo koje se navodi", rekao je vladika Vasilije. On je najavio tužbe protiv, kako je rekao, "svih onih koji nas svo ovo vreme blate i iznose pregršt neistina i laži". Zanimljivo je, međutim, da nije odgovorio na pitanje postoji li snimak, već je rekao da će se o tome izjasniti nakon što od policije dobije odgovore na svoja pitanja. Ispipavanje terena i odbrana u kojoj zamenica *nas* može da podrazumeva jedino crkveni vrh. I znakovita činjenica da su sa vladikom Vasilijem dosad samo novinari zvanično razgovarali.

Vladika Pahomije, pak, nakon otvaranja svoje druge afere seksualnog zlostavljanja učenika vranjske bogoslovije 30. marta, nije saslušan u Osnovnom tužilaštvu u Vranju koje je pokrenulo prekrivični postupak. Ni sa njim nije razgovarala policija, što je, možda, malo čudno, budući da je saslušano više civila i sveštenika Eparhije

vranjske. Za Pahomija, koji je u prvoj aferi uživao bezrezervnu državnu zaštitu, očito nije došlo vreme.

Kolektivno gledanje dokaza

Članovi crkvene vlade, kako je objavio dnevnik *Blic* (16. april), mogli da su da se uvere u to da su brojni navodi protiv vladike Vasilija, episkopa zvrničko-tuzlanskog, istiniti. Snimak su pogledali članovi Sinoda zajedno sa vladikom, koji je, navodno pristao da se penzionise, potpisao zahtev Sinodu, ali je odmah po odlasku iz Beograda počeo da prikuplja potpise podrške da ostane u službi. Veliki broj sveštenika je potpisao taj zahtev iz straha od mogućeg gubitka posla.

Osim policije i sam vladika demantovao je hapšenje i neuspešnu kupoprodaju filma u kome je on glavni akter, te zapretio medijima tužbom. Izvori novina, najpre sarajevskog *Dnevnog avaza*, potom i nedeljnika *Dani*, kao i beogradskog *Blica*, tvrde da je jermonah Nikolaj Stamatović namesnik u manastiru u etno-selu Stanišići kod Bijeljine, sa jednim mladićem pokušao da za 100.000 eura bivšem đakonu Bojanu Jovanoviću proda porno snimak. Jovanović je najavljen kupoprodaju prijavio policiji, a u razgovoru za Radio Slobodna Evropa kazao je da je Stamatović uhapšen u pokušaju da rastura pornografiju.

"Otac Nikolaj (Stamatović) mi je posle dugog vaganja poslao poruku da može da se dobije film za sto hiljada eura. Film traje sat i po, snimljen je, u Vladičanskom dvoru u Bijeljini i delom u Beogradu, u stanu episkopa Vasilija Kačavende. Ja sam nakon gledanja filma rekao da mora da se proveriti da li to nije neka montaža. Oni su pristali da još jedan stručnjak pogleda film i rekli da treba da pripremimo 100.000 eura. Ja sam onda obavestio svog advokata, zakazali smo sa njima sastanak

i pozvali još dva svedoka. Našli smo se sa njima u hotelu 'Slavija'. Pogledali smo film - tu se vide oralni seks i druge radnje episkopa Vasilija sa momcima. Nakon gledanja materijala rekli smo im - 'momci, ovo što sada radimo je krivično delo, hajde da lepo predate ovaj film policiji'. Oni su odbili da idu u policiju da ne bi imali problema i ostali u nameri da video prodaju za 100.000 eura. Onda meni šalju poruku da se više ne igram, da je već suviše mnogo ljudi videlo film i da odmah pripremim novac, ili će ponuditi da film otkupi vladika Grigorije. Ja sam pristao, ali smo to i prijavili policiji (...). U policiji su priznali da su snimak hteli da mi prodaju i da su ga već dostavili Sinodu. Dakle, reči nisu potrebne - dela govore sama za sebe", rekao je Jovanović. Po svemu sudeći, on je i krunski svedok - tvrdi da je i sam bio Kačavendina žrtva.

"I mene je pokušao mnogo puta da obeščasti, a onda da me kompromituje na više načina, kako bi me uveo u to društvo. Predlagao mi je i da mu iz škole gde sam predavao veronauku dovedim decu do deset godina starosti, što sam odbio. Bio sam zatim svedok da su igumani drugih manastira dovodili bogoslove koji su noćivali sa episkopom Vasilijem", rekao je Jovanović.

Slučaj Kačavenda traje više godina, a u novembru prošle godine Sinod je objavio da je episkop tuzlanski bolestan, ali da je zamoljen da obavlja dužnost do Sabora koji treba da se održi u maju ove godine. Već tada je Sinod bio suočen sa brojnim dokazima protiv Kačavende, o nasrtajima na mladiće, učenike Cetinjske bogoslovije, ali i o njegovom nekontrolisanom trošenju crkvenog, ali i opštinskog novca na luksuz, zlato u vladičanskom dvoru i njegovim odajama. Konačno, nakon pritužbi učenika svojim duhovnicima, o čemu postoje pisani dokumenti, problem više nije mogao da ostane u kući.

Godine nekažjenih zločina

Vladikin karakteristični način primoravanja dece na seksualno opštenje s njim bio je, prenosi beogradska štampa, vrbovanje siromašnijih učenika Bogoslovije kojima je najpre davao poklone, a potom i novac, morbidnu mesečnu "stipendiju" od stotinak eura. Budući da se proširio krug ljudi koji su znali za njegove sklonosti, i njih je morao da potkupljuje, na šta je odlazio deo novca koji je bijeljinska opština izdvajala za crkvu.

Sarajevski *Dnevni avaz*, koji je prvi objavio skandal u vezi sa sa porno snimkom, aktuelizovao je slučaj samoubistva 19-godišnjeg bogoslova Milića Blažanovića iz sela Porječina kod Petrova na Ozrenu. Blažanović se 23. maja 1999. godine u manastiru Paprača kod Zvornika razneo ručnom bombom. Advokat Duško Tomić koji zastupa njegovu majku izneo je za *Avaz* sumnje u zvaničnu verziju tog događaja.

"Ne može ručna bomba otkinuti mladiću šaku i pola glave, to je mogla uraditi modificirana eksplozivna naprava. On je na pisačoj mašini napisao oproštajno pismo, a to osobe u suicidu ne rade. O tome što je od njega tražio vladika Kačavenda, mladić se žalio prvo svom djedu i babi, pa i roditeljima, koji su mu rekli da bježi kući, ali on to nije uradio, jer je volio Crkvu i zato je morao platiti glavom. Blažanović nije dao Vasiliju Kačavendi svoje tijelo pa je zato platio glavom. O tome je njegova majka Dragica napisala cijelu storiju, koja se nalazi i na stolu patrijarha Srpske pravoslavne crkve Irineja i o tome će Sinod SPC uskoro raspravljati", rekao je Tomić.

List piše i da se Kačavendini graditeljski poduhvati, po pravilu na eksproprisanoj zemlji koja je pripadala Bošnjacima, kao i luksuz kojim je okružen finansiraju iz budžeta opštine Bijeljina sa oko dva miliona konvertibilnih maraka godišnje.

Vladika Pahomije suočen je još jednom, nakon deset godina, sa optužbama za seksualno

zlostavljanje, nakon afere iz 2003, koja je otvorena svedočenjem dečaka koji su pohađali Bogosloviju u Vranju. Osnovno tužilaštvo u Vranju povelje je pretkrivični postupak protiv Tomislava Gačića, vladike Pahomija, radi utvrđivanja navoda iz optužbi za seksualno maltretiranje, koje je protiv njega izneo Nemanja S, magacioner Eparhije vranjske. To su za nedeljnik *Vranjske*, koji je, kao i 2003. otvorio aferu Pahomije, potvrdili Tomo Zorić, portparol Republičkog javnog tužilaštva i Zorin Zogović, rukovodilac Višeg tužilaštva u Vranju.

Uzajamno optuživanje u Eparhiji vranjskoj

Iz njihovih izjava, datih početkom aprila, naslućuje se, s obzirom na to da su obojica izbegla da direktno odgovore, da vladika Pahomije još nije saslušan. Zogović je rekao da Tužilaštvo utvrđuje da li u materijalu koji je prikupila policija "ima elemenata za podizanje optužnice i pokretanje krivičnog postupka".

Nemanja S. optužio je Pahomija za dugogodišnje seksualno uznemiravanje, a kao početak svog stradanja naveo je noć između 6. i 7. jula 2004, kada je imao 16 godina. U vladikinim odajama u manastiru Sveti Prohor Pčinjski, vladika je rekao Nemanji da ga, nekoliko sati iza ponoći, sačeka kako bi razgovarali o njegovom slabom uspehu u prvoj godini Srednje bogoslovske škole. Umesto razgovora na tu temu, Pahomije je pokušao da ga obljubi.

Kako podsećaju *Vranjske*, u službenoj belešci UKP izneto je još mnogo detalja o sličnim nasrtajima Pahomija na Nemanju S. koji su usledili u narednim godinama i imena ljudi koji bi, po svojoj funkciji u Eparhiji, o svemu tome mogli da znaju nešto više. S druge strane, Eparhija vranjska podnela je protiv Nemanje S. krivičnu prijavu, optužujući ga za finansijske malverzacije (nestanak robe iz eparhijskog magacina u vrednosti od oko 30.000 dinara), optužujući ga da je slučaj seksualnog zlostavljanja izmislio kako bi prikrio svoju krađu.

Nemanja S. rekao je i da ga je Pahomije seksualno zlostavljao gotovo do trenutka kad se, nedavno odlučio da sve prijavi policiji. Nakon što je odlučio da sve ispriča, usledili su pozivi vladike da se nađu i porazgovaraju, što je Nemanja S. odbio. Činjenica da vladika nije saslušan, odnosno da su iskaže u Tužilaštvu dali ljudi čija egzistencija direktno zavisi od Pahomijeve odluke, podseća na sramni sudski proces protiv građanina Tomislava Gačića, pokrenut nakon optužbi četvorice dečaka,

bogoslova iz Vranja za obljubu, odnosno seksualno zlostavljanje. Nizom državno - crkvenih dogovora postupak je rastegnut do zastarivanja krivičnog dela, Vrhovni sud Srbije ustanovio je niz "grešaka" u postupku na štetu dečaka, oni su obeštećeni sa po milion dinara, a Pahomije je ostao u crkvenoj službi. Slučaj koji budi neprijatne asocijacije, pre svega žrtvama.

Mantijaši na državnom poslu

U javnosti se nakon otvaranja ovih afera često moglo čuti da Crkva treba da reaguje i odstrani ovakve velikodostojnike, iako je reč o teškim krivičnim delima koja, pre svega, treba da budu posao države. Primetno je i da je vladika Vasilije, posle priče o filmskom dokazu njegovih nastranosti, ismevan tako da su njegove žrtve još teže povređivane. U svakom slučaju, nema garancije da su državni organi u ovim slučajevima - afera Kačavenda još nije postala pravosudni postupak - samostalni. Policija skriva detalje svoje akcije i plena iz nje, a Tužilaštvo ne saslušava ljude koji su prijavljeni policiji kao počinio krivičnog dela protiv maloletnika.

Na majskom Saboru SPC od 29. maja do 3. juna sveštenstvo će raspravljati o pitanju Kosova i crkvenoj imovini; dnevni red još nije konačan, ali se može čuti da će se i afere Kačavenda i Pahomije, u nekom obliku, naći na njemu. Možda su takva očekivanja isuviše optimistična, baš kao što je u sferi naučne fantastike mogućnost da se, od države ili crkve, sazna nešto više o crkvenom neoporezovanom poslovanju, trgovini i pevačkim uslugama. U februaru ove godine je, naime, otkriveno da je crkveni blagajnik Srba Žikić ukrao iz jedne od krcatih patrijaršijskih slamarica 840.000 eura, 1,9 miliona dinara, 40.000 švajcarskih franaka i 50.000 dolara. Tada se gotovo i nije postavljalo pitanje odakle ogroman novac tu gde mu nije mesto, a Žikić je medijski anatemisan i zbog toga što je navodno krao u vreme vladavine mantijaša-čistunca Pavla, koji nije dozvoljavao da se crkveni novac nosi u banku - valjda se slagao samo sa obrnutim transferom, koji nije zakonit, ali je koristan.

Za srpsku državu, koja se već godinama, u sadejstvu sa najbrojnijom bogomoljačkom formacijom, javno podsmeva sekularizmu, majski će Sabor biti prilika da dobije nove smernice, između ostalih i za pravosudni tretman slučajeva vladika - pedofila.